

REMISSVAR Dnr 44/2022 S20222/03154

Socialdepartementet

103 33 Stockholm

remissvar@regeringskansliet.se

Remissyttrande gällande ds 2022-16-ledarhundar (dnr 2022/03154)

Ledarhundsklubben – Stockholms och Gotlands län

Kontaktperson:

Viviann Emanuelsson

070-636 08 66

info@ledarhundsklubben.se

Inledning

Ledarhundsklubben - Stockholms och Gotlands län är en demokratisk, fristående förening vars verksamhetsområde omfattar Stockholms län och Region Gotland.

Föreningens ändamål är att i första hand bedriva verksamhet för föreningens synskadade och dövblinda medlemmar så att vi ska kunna utvecklas med våra ledarhundar. Föreningen har ca 50 medlemmar vilket motsvarar merparten av ledarhundsförarna i Stockholms län och region Gotland.

Vi lämnar härmed vårt remissyttrande över departementsskrivelsen om ledarhundar (ds 2022-16-ledarhundar)

Sammanfattning

Ledarhundsklubben – Stockholms och Gotlands län anser att staten även framöver ska ansvara för ledarhundsverksamheten. Vi anser att detta ska göras enligt samma modell som idag, där staten står för finansiering och stöd vid upphandling samt är behjälpliga med formulering av avtal, samt ansvarar för tillsynen över verksamheten.

Vi avstyrker förslaget om att myndighetsutövningen för ledarhundsverksamheten ska flyttas från Synskadades Riksförbund till en förvaltningsmyndighet.

Vi avstyrker därmed även förslaget om att ansvaret för den operativa verksamheten ska överföras till myndigheten. Myndigheten för delaktighet har haft i uppdrag att göra en analys av praktiska, budgetära, personalpolitiska och juridiska konsekvenser av att ansvaret överförs från Synskadades Riksförbund till en förvaltningsmyndighet. där det varit uppenbart att myndigheten för delaktighet är den myndighet som är tänkt att bli myndighetsutövare. Det

finns statliga aktörer som har specialistkompetens på tjänstehundar och samspelet med människan/föraren. Det är anmärkningsvärt att det inte utretts om någon av dessa verksamheter skulle vara lämpligare att överta ledarhundsverksamheten även om ledarhundsklubben är tveksam även till detta.

Vi anser att analysen av en flytt av den operativa verksamheten genomförts på ett sätt som inte inkluderar konsekvenser för hela ekipagen, dvs ledarhunden och ledarhundsföraren. Myndighetsutövningen och den operativa delen hänger mycket tätt ihop och överlappar varandra delvis. Eftersom man avser att upphandla den operativa delen från olika leverantörer med olika upphandlingsintervall finns det en uppenbar risk för kompetenstapp och brist på kontinuitet i verksamheten som utan tvivel kommer att drabba ledarhundsföraren på kort sikt och verksamheten på lång sikt.

I många länder, inte minst i övriga Norden är ledarhundsverksamheten nära knuten till respektive synskadeorganisation. Ledarhundsförare i de olika länderna känner sig precis som merparten av de svenska ledarhundsförarna trygga med kopplingen till synskadeorganisationerna som bidrar med sin specifika kompetens inom synområdet i kombination med ledarhundar.

Ledarhundsklubbens kommentarer:

5.2 Samla all ledarhundsverksamhet hos en myndighet

Eftersom det är nödvändigt med en sammanhållen kedja är vår åsikt att varken myndighetsutövningen eller de operativa delarna som handlar om allt från tilldelning av dispositionsrätt, slutprovning av ledarhundar, tilldelning/matchning, samträning, medicinsk uppföljning, återtagande/omplacering av en ledarhund till en annan förare, support, uppföljning och återkommande utbildningar kan upphandlas var för sig. I över 50 år har en sammanhållen operativ del av verksamheten utvecklats i samråd med ledarhundsförare. Först under Statens hundskola och sedan 2006 genom Synskadades riksförbund. Värdet av kunskaper och förståelse om både hundens egenskaper och ledarhundsförarens särskilda behov i allmänhet och önskemål i det enskilda fallet är avgörande för en lyckad matchning där ledarhunden blir det förflyttningshjälpmedel den är tänkt att vara.

Vid möten med MFD framkommer det mycket tydligt att varje moment ska upphandlas för sig och att två handläggare hos myndigheten ska fatta beslut om tilldelning huvudsakligen baserat på skriftliga noteringar. Myndigheten har inte kunnat visa att den veterinära uppföljningen kan hanteras på ett för ledarhundsförarna tryggt och acceptabelt sätt.

Hos myndigheten finns inte heller den unika synskadekompetensen som verksamheten i dag drar nytta av när det gäller till exempel förflyttning och användning av tekniska orienteringshjälpmedel i kombination med ledarhunden.

5.3 Ledarhundsverksamheten bör föras över till myndigheten för delaktighet

I uppdraget ingick att myndigheten skulle göra en analys av praktiska, budgetära, personalpolitiska och juridiska konsekvenser av att ansvaret överförs från Synskadades Riksförbund till Myndigheten för delaktighet. Trots mångårig dialog mellan myndigheten för delaktighet och ledarhundsorganisationerna om nödvändigheten av en sammanhållen operativ verksamhet presenterar myndigheten för delaktighet en lösning som bygger på separata upphandlingar med olika lång upphandlingstid av slutprovning, tilldelning, samträning, support och uppföljning. Vi anser att man på så sätt slår sönder den sammanhållna kedjan och löper stor risk att inte vårda den unika specialistkunskap som krävs för denna verksamhet. Detta har skapat stor oro bland många ledarhundsledare.

5.7 Villkor för att beviljas en dispositionsrätt till ledarhund

Personer som kan vara aktuella för ledarhund är synskadade och dövblinda. Det betyder att avsaknad av orienteringssyn inte kan tillämpas fullt ut eftersom kombinationen med en grav hörselnedsättning skapar behov av ett förflyttningshjälpmedel även om synförmågan är något bättre.

I promemorian förbises de ytterligare konsekvenser som utgör dövblindas vardagssituation.

Synskadades Riksförbund har ett nära samarbete med syncentralernas synpedagoger vid bedömning av nyttan med ledarhund. Synpedagogen bedömer individens förmåga att förflytta sig och orientera, men ledarhundskonsulenterna hos SRF:s ledarhundsverksamhet bedömer förutsättningar för ledarhundsinnehav och lämplig hund.

5.15 Uppföljning

Om man gör så stora avgörande förändringar av en relativt väl fungerande verksamhet måste utvärdering ske minst årligen. För oss ledarhundsledare är hunden av så avgörande för vår frihet att det inte får misslyckas. Vi kan inte heller se att det finns något sätt att återgå till en annan hantering då flytten kommer att hacka sönder verksamheten i små beståndsdelar. I dialogen mellan ledarhundsorganisationerna och myndigheten för delaktighet har myndigheten inte kunnat utlova något inflytande liknande dagens brukarråd från organisationerna i framtiden.

7.5 Konsekvenser för myndigheten för delaktighet

Vid möten mellan myndigheten för delaktighet och ledarhundsorganisationerna framkommer det tydligt att myndigheten inte har de kunskaper, förståelse eller möjligheter att ta över hela verksamheten som rör ledarhundar och ledarhundsledare. Det är anmärkningsvärt att man inte utrett andra statliga aktörer med djup och bred specialistkunskap om tjänstehundar som ev. myndighetsutövare.

Om det inte är möjligt att upphandla en sammanhållen kedja av insatser som är beroende av varandra så förloras väsentliga kunskaper för en väl fungerande verksamhet som gynnar både hundar och ledare. Ledarhundsverksamhet är en mycket smal och nischad verksamhet som inte lämpar sig för korta upphandlingsperioder där de olika processerna inte hålls ihop.